

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ВЪЗМОЖНИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ЗА ПЧП

Проект “Партньорство за развитие”

Договор No A08-14-49-C/03.02.2009 по

Оперативно програма “Административен капацитет”

Съфинансирана от ЕС чрез Европейски социален фонд

Областна Администрация Ловеч

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Определения и характеристики на проекти за ПЧП
2. Защо публично-частно партньорство ?
3. Публично-частно партньорство: кога ?
4. Модели на публично-частно партньорство
5. Възможни области за сътрудничество чрез ПЧП
6. Изводи

ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОЕКТИ ЗА ПЧП

- ❑ ПЧП е дългосрочно договорно отношение и/или създаване на търговско дружество със смесено участие между юридическо лице от частния сектор от една страна и съответно от публичния сектор, с цел финансиране, построяване, реконструкция, управление и/или поддръжка на публична собственост/ предоставяне на съответната услуга/, в изпълнение на одобрените стратегически планове за развитие.
- ❑ При ПЧП се поделя риска между общината и частният партньор за финансиране, построяване, реконструкция, управление и/или поддръжка на обекта, както и за наличие и предоставяне на съответната услуга

ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОЕКТИ ЗА ПЧП

- ❑ **ЗАБЛУДА – НЕ ВСЯКО БИЗНЕС ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ И ЧАСТЕН ИНВЕСТИТОР Е ПЧП**

Съществуват множество примери за общини, които създават смесени дружества с частни инвеститори, където общината апортира земя, инвеститорът осигурява финансиране и да речем се построява комплекс от затворен тип, офис сгради, хотел и т.н. Подобен род партньорство би могло да се нарече съвместна инвестиция, инвестиционно намерение, инвестиционна възможност и т.н., но не и ПЧП.
- ❑ **ПЧП ОЗНАЧАВА СОЦИАЛНО ЗНАЧИМА УСЛУГА.**
- ❑ **За да бъде класифицирана една сделка като ПЧП, ЧАСТНИЯТ ПАРТНЬОР ТРЯБВА ДА ПОЕМЕ СТРОИТЕЛНИЯ РИСК И ПОНЕ ЕДИН ОТ ДВАТА РИСКА – ЗА НАЛИЧНОСТ НА ПРЕДОСТАВЯНАТА УСЛУГА ИЛИ ЗА НЕЙНОТО ТЪРСЕНЕ.**

Именно идентифицирането, остойностяването и разпределението на рисковете по проекта (т.нар. матрица на риска) между партньорите е един от ключовите моменти във всяко ПЧП. Разпределението на рисковете трябва да стане на принципа – всеки да поеме тези рискове, които може да управлява най-добре. Оптималното разпределение на рисковете трябва да бъде заложено в подписания договор. Такова остойностяване на рисковете е нещо ново (поне за публичния сектор), тъй като до момента повечето сделки, в които държавната администрация е страна по тях са осъществявани без каквото и да е остойностяване на рисковете от страна на държавата.

ЗАЩО ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО ?

- Осигуряване на допълнителен капитал (допълнителни средства за финансиране)
- Предлагане на алтернативни умения за управление и изпълнение (експертният опит на частните партньори)
- Предлагане на допълнителни ползи на потребителя и обществеността като цяло (повече, нови и по-добри услуги)
- Дефиниране по-добре на нуждите и осигуряване на оптимално използване на ресурсите
- По-добро разпределение на Риска
- Гарантиране на по-голяма прозрачност и откритост на процеса
- Осигуряване на иновационни подходи и трансфер на знания
- По-голяма сигурност при бъдещите разходи и качеството на дейността

ЗАЩО ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО ?

- Създаване на нови възможности за бизнес и заетост
- Създаване на ново разделение на труда и нови възможности за труд
- Отваряне обществените структури към гражданите
- Подържане високо равнище на качество, сигурност и безопасност
- Гарантиране правата на потребителя
- Наблюдение и оценка изпълнението на дейностите
- Гарантиране на законова сигурност
- Ограничаване на политическите влияния
- Превръщане на публичните услуги в търговска дейност
- Въвеждане на отговорност в изпълнението
- По-голям потенциал за постигане на резултати
- Частния сектор поема отговорността при спад в качеството

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО: КОГА ?

- ЛИПСА НА РЕСУРС** - Услугата или проектът не могат да бъдат осигурени с финансовите или експертни ресурси на обществените органи (местни, регионални или национални)
- ДА ГО НАПРАВИМ ПО-ДОБРЕ** - ако качеството или нивото на обществените услуги могат да бъдат повишени чрез привличането на частни партньори
- ДА ГО НАПРАВИМ ПО- БЪРЗО** - ако услугата или проекта могат да бъдат осъществени в по-кратък срок
- ако потребителите на услугата подкрепят привличането на частен партньор
- ако има възможност за конкуренция между евентуалните частни партньори
- ако няма законови или подзаконови ограничения по отношение участието на частни партньори
- ако проектът или услугата осигуряват възможности за иновации или нови услуги
- ако има традиции на партньорство между частния и обществения сектор и възможности за насърчаване на икономическото развитие

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

□ ПЧП – ВЪЗЛАГАНЕ НА ПОДИЗПЪЛНИТЕЛ (ВПИ)

Процесът на възлагане на подизпълнител обикновено се извършва на конкурентна база и има кратка продължителност – обикновено няколко месеца до една година. Този модел добре съответства на операционните изисквания и често може да се фокусира върху доставянето, експлоатирането и поддържането на ново оборудване. Той позволява на публичните агенции да се възползват от конкретната техническа експертиза на частния сектор, да управляват персонала и да постигнат потенциални спестявания на разходи. Собствеността върху активите и инвестиционните отговорности остават в рамките на публичната организация.

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

□ ОПЕРАЦИЯ “ДО КЛЮЧ” (ОДК)

Този модел се прилага, когато публичният сектор запазва собствеността си, но с възможност за постигане на ползи от изграждането и експлоатирането от частния изпълнител. Местните власти осигуряват финансирането за проекта, но ангажират частен партньор да проектира, изгражда и експлоатира съоръжението за посочен период от време. Публичният сектор определя цели за изпълнението и публичният партньор поддържа собствеността върху съоръжението.

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

□ ДОПЪЛВАЩО ПРИСТРОЯВАНЕ (ДП)

Частният партньор финансира и създава пристройка към съществуващо инфраструктурно публично съоръжение. Частният партньор може след това да експлоатира пристройката за посочен период от време или докато партньорът си възвърне инвестицията плюс разумна норма на възвръщаемост.

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

ЛИЗИНГ-РАЗРАБОТВАНЕ- ЕКСПЛОАТИРАНЕ ИЛИ КУПУВАНЕ- РАЗРАБОТВАНЕ-ЕКСПЛОАТИРАНЕ (Л/КРЕ)

Частният партньор взема на лизинг или купува съоръжението от местните власти, разширява го или го модернизира, след това експлоатира съоръжението съгласно договор с местните власти. От частния партньор се очаква да инвестира в разширение или усъвършенстване на съоръжението. Като му се дава определен период от време, през което да възстанови разходите за инвестиции и да реализира възвръщаемост.

ПУБЛИЧНА
ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО Е
СОБСТВЕНИК, ОПЕРАТОР
ИЛИ ФИНАНСИРА

ПРОЕКТИРАНЕ

СТРОИТЕЛСТВО

ОПЕРАТОР

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

□ ИЗГРАЖДАНЕ-ПРЕХВЪРЛЯНЕ- ЕКСПЛОАТИРАНЕ (ИПЕ-1)

ПУБЛИЧНА
ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО Е
СОБСТВЕНИК, ОПЕРАТОР
ИЛИ ФИНАНСИРА

ОПЕРАТОР

ПРОЕКТИРАНЕ

СТРОИТЕЛСТВО

Местните власти сключват договор с частен партньор за финансиране и изграждане на съоръжение. След приключване на изграждането частният партньор прехвърля собствеността върху съоръжението на местните власти. Местните власти впоследствие отдават обратно чрез лизинг съоръжението на частния партньор за дълъг период от време, през който частният партньор има възможност да възстанови разходите за инвестиции и да реализира възвръщаемост.

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

ПУБЛИЧНА
ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО Е
СОБСТВЕНИК,

ЧАСТЕН КОНЦЕСИОНЕР

ПРОЕКТИРАНЕ

СТРОИТЕЛСТВО

СТРОИТЕЛСТВО

□ ИЗГРАЖДАНЕ-ПРИТЕЖАВАНЕ- ЕКСПЛОАТИРАНЕ-ПРЕХВЪРЛЯНЕ (ИПЕП)

Частна фирма получава франчайз да финансира, проектира, изгради и експлоатира съоръжение за посочен период, след което собствеността се прехвърля обратно на публичния сектор.

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО- ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО

□ ИЗГРАЖДАНЕ-ПРИДОБИВАНЕ- ЕКСПЛОАТИРАНЕ (ИПЕ-2)

**ЧАСТНА ОРГАНИЗАЦИЯ,
КОЯТО Е СОБСТВЕНИК**

ПРОЕКТИРАНЕ

СТРОИТЕЛСТВО

ОПЕРАТОР

Частният партньор финансира, изгражда, притежава и експлоатира съоръжение или услуга за вечни времена. Публичните ограничения се представени в оригиналното споразумение и чрез непрекъснато упражнявана регулаторна власт.

ВЪЗМОЖНИ ОБЛАСТИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ЧРЕЗ ПЧП

МАТЕРИАЛНИ ОБЕКТИ

- Подземната и надземна инфраструктура и услуги свързани с тази инфраструктура;
- Съхранение и преработка на отпадъци
- Пътна инфраструктура, в т.ч. специализирани пътни съоръжения, мостове, тунели;
- Съоръжения и услуги, свързани с градският и междуградски транспорт;
- Паркинги и гаражи;
- Инфраструктура и съоръжения за производство на електрическа и топло енергия (включително от Възобновяеми енергийни източници), инфраструктура и съоръжения, предназначени за осигуряване на енергийна ефективност
- Места за отдих, спорт, култура и туризъм
- Зелени площи
- Обществени сгради, офис сгради и сгради със специално предназначение
- Училища, детски градини, библиотеки, читалища, болници, медицински центрове, клиники, ДКЦ, звена за възстановяване, музеи
- Основна и помощна инфраструктура
- Помещения за обучение
- Индустриални терени и прилежащата им инфраструктура
- Развитие на ландшафта и природните богатства на територията на общината
- Други

ВЪЗМОЖНИ ОБЛАСТИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ЧРЕЗ ПЧП

УСЛУГИ

- Услуги свързани с телекомуникации, съобщителни и информационни технологии
- Благоустройство и социални услуги
- Развитие на недвижимата собственост на общината
- Изграждане мрежови системи
- Оптимизиране на работата на администрацията чрез „аутсорсинг“ на част от дейностите и в интерес на обществото
- Други.

ВЪЗМОЖНИ ОБЛАСТИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ЧРЕЗ ПЧП

Възможностите в сферата на ПЧП, трябва да се разглеждат не като придобиване на определен актив, създаден с частни капитали, а като **ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНКРЕТНА УСЛУГА**, посредством дадения актив. Поради тази причина ПЧП договорот трябва да е ориентиран към стимулирането на частния партньор да предоставя услугата с предварително дефинираното ниво на качество.

- Най-лесно тази схема може да проработи при така наречените „**PERFORMANCE-BASED CONTRACTS**”, където не крайния потребител, а публичната администрация плаща директно на частния партньор за предоставяната услуга. Тези плащания са разпределени във времето в равни парични вноски за целия период на договора. По този начин, ако услугата не е на договореното ниво, следващата вноска ще бъде намалена като функция на качеството.
- Имайки предвид, че първоначално частната фирма е инвестирала значителни средства за изграждането и след това за поддръжката на конкретната инфраструктура, тя ще е мотивирана да изпълнява задълженията си коректно, за да може да си получи от публичния партньор предварително договорените средства. Така се гарантира и спазването на т.нар. златно правило при публично-частните партньорства: „**NO SERVICE, NO PAYMENT**”.

ПАРТНЬОРИ В ПУБЛИЧНО- ЧАСТНИТЕ ПАРТНЬОРСТВА

ОБЩЕСТВЕН ПАРТНЬОР - Обектът от обществения сектор, който участва като страна по проектния договор.

Това могат да бъдат:

- Регионални или общински власти
- Министерства
- Агенции
- Държавни корпорации
- Болнични управи
- Училищни настоятелства
- Университети
- Изследователски институти
- Общински или държавни предприятия

ПАРТНЬОРИ В ПУБЛИЧНО- ЧАСТНИТЕ ПАРТНЬОРСТВА

ЧАСТЕН ПАРТНЬОР - Партньор от частния сектор избран чрез състезателна процедура за възлагане на обществена поръчка, за да предостави услуга по договор с обществения партньор.

Частният партньор може да бъде всеки от следните:

- Проектна компания
- Специално превозно средство
- Концесионер
- Предприемач
- Консорциум

С различен правен статус. Като частни партньори при различни подходи към ПЧП могат да бъдат привлечани:

- Фондации (в по-широк смисъл – с нестопанска цел и пр.)
- Камари

СВЕТОВНИЯТ ОПИТ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ПЧП

Обединено Кралство:

над десетгодишен опит при работа с ПЧП.

Повече от 400 текущи ПЧП, от които над 200 вече предоставят добро обслужване и качество; 88% от проектите за частни финансирани инициативи (ЧФИ) са изпълнени без да има надвишаване на разходите.

Европа:

Ирландия, Холандия, Германия, Португалия, Испания, Франция.

Извън Европа:

САЩ, Канада, Япония, Австралия, Чили, Южна Африка.

АНКЕТА - ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА НОВИ СФЕРИ ЗА ПЧП

- общински администрации – 153 (58,0%);
- областни администрации – 24 случая (82,1%)

ЗАЯВЕН ИНТЕРЕС, РЕСУРСИ И КАПАЦИТЕТ ЗА МОДЕЛИ ПЧП

- ПЧП в базисната инфраструктура – предпочитан модел е ВПИ, предимно в областите на Общинските пътища (65,7%) и Улична мрежа (59,7%)
- ПЧП в транспорта и комуникациите – предпочитан модел е ВПИ, предимно в областите на Улично осветление, маркировка (47,0%), както и в останалите области с подкрепа от около 30% – 35%.
- ПЧП в енергетиката – разнообразни предпочитания за модели, като преобладават тези за ИПЕ 1 и ИПЕ – 2, така например - *Производства на органични горива – ИПЕ 1 (32,6%)*
- ПЧП в благоустрояването - предпочитан модел е ВПИ, основно в областите Зелени зони, детски площадки, пешеходни и/или велосипедни алеи, подземи и пр. (40,3%) и Улици, площади, междублокови пространства (47,6%), както и Благоустрояване на общински имоти (34,4%).
- ПЧП в икономиката – преобладават предпочитанията към ИПЕ 1 (подкрепа от около 20% – 24% с изключение на ПЧП за Бизнес центрове, където предпочитаният модел е ДП (28%).
- ПЧП в здравеопазването – разнообразни предпочитания, като по повечето области преобладават тези за модела на ОДК
- ПЧП в социалните услуги – преобладават предпочитанията за моделите на ОДК и ВПИ. Така например за *Места за временно настаняване* е предпочитан модела на ОДК (41,0%), а за *Домове за възрастни хора* - модела на ВПИ с 30,6%.
- ПЧП с частни образователни, спортни и културни институции – предпочитан е модела на ИПЕ – 2, например с около 30% подкрепа за ПЧП, свързани с проекти за частни училища.

Проект “Партньорство за развитие”

Договор No A08-14-49-С/03.02.2009 по Оперативно програма “Административен капацитет”, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Областна Администрация Ловеч

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ЗАЯВЕН ИНТЕРЕС, РЕСУРСИ И КАПАЦИТЕТ ПО ОБЛАСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЧП

- ПЧП в базисната инфраструктура – предпочитани области на ПЧП са в Общинските пътища (28,8%) и Улична мрежа (26,1%)
- ПЧП в енергетиката – предпочитани са предимно ПЧП в Битово и промишлено газоснабдяване (26,1%), значително по-ниска е подкрепата за други енергийни проекти като за Производства на електроенергия от възстановяеми източници (13,7%)
- ПЧП в благоустрояването – предпочитани са няколко области от ПЧП по проекти за Улици, площади, междублокови пространства (19,6%) и Зелени зони, детски площадки, пешеходни и/или велосипедни алеи, подлези и пр. (19,0%)
- ПЧП в транспорта и комуникациите – предпочитани са ПЧП в областите на Улично осветление и маркировка (20,3%) и Автобусни линии, вкл. училищни рейсове, спирки (15,7%)
- ПЧП в социалните услуги – предпочитани са ПЧП в областите на Домове за възрастни хора (14,4%), Социални патронажи, млечни кухни (11,8%) и Центрове за хора с увреждания (10,5%)
- ПЧП в икономиката – сравнително по-ниски предпочитания, предимно в областите на Туристическата и търговската инфраструктура (10,5%)
- ПЧП в здравеопазването – ниски предпочитания, предимно в областите на Болници на територията на общината (7,2%) и Медицински център; диагностичен център; Педиатрични центрове (6,5%)
- ПЧП с частни образователни, спортни и културни институции – ниски предпочитания, предимно в областите Спортни клубове, стадиони, спортни зали (8,5%) и Читалища и НПО (7,2%)

Проект "Партньорство за развитие"

Договор No A08-14-49-С/03.02.2009 по Оперативно програма "Административен капацитет", съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Областна Администрация Ловеч

- ❑ Предпочитанията са разнообразни без да може да се направи категорично разделение между областите на ПЧП. Това може да е знак за слабо познаване и разграничение между различните модели ПЧП.
- ❑ **НЕ ВСЯКО БИЗНЕС ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ И ЧАСТЕН ИНВЕСТИТОР Е ПЧП. ПЧП ОЗНАЧАВА СОЦИАЛНО ЗНАЧИМА УСЛУГА**
- ❑ **ЧАСТНИЯТ ПАРТНЬОР ТРЯБВА ДА ПОЕМЕ СТРОИТЕЛНИЯ РИСК И ПОНЕ ЕДИН ОТ ДВАТА РИСКА – ЗА НАЛИЧНОСТ НА ПРЕДОСТАВЯНАТА УСЛУГА ИЛИ ЗА НЕЙНОТО ТЪРСЕНЕ**
- ❑ Възможностите в сферата на ПЧП, трябва да се разглеждат не като придобиване на определен актив, създаден с частни капитали, а като **ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНКРЕТНА УСЛУГА**, посредством дадения актив
- ❑ **„PERFORMANCE-BASED CONTRACTS”**, където не крайния потребител, а публичната администрация плаща директно на частния партньор
- ❑ златно правило при публично-частните партньорства: **„NO SERVICE, NO PAYMENT”**.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Проект "Партньорство за развитие"

Договор No A08-14-49-С/03.02.2009 по Оперативно програма "Административен капацитет", съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

Областна Администрация Ловеч